

ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΙΟΥ

ΤΟΥ Κ.ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

# Η ΦΑΣΟΛΑΔΑ

‘Ο Γκέλη - Μέτακας κατέβαινε συχνά από το χωριό του, το Κροντσέλοβο, ούρνοντας το γαϊδουράκι του:



‘Ερριχνε και δυο στάλες λάδι μέσα στο φαί: —Παναρίθιο, το έρμιο!...

δηλαδή, πού μένει από τις έλληνες, και πού το τρών οι χοίροι ή το χρησιμοποιούν για φωτιά.

Τού σουσαμιού όμως την «κούσπα», το υπόλειμμα να πούμε, το τρών ή αγελάδες και τα θόδια και γλύφουν και τά...χειλία τους!

Γι’ αυτό λοιπόν κατέβαινε κι’ ο Γκέλη - Μέτακας, κεντώντας μ’ ένα μυτερό παλούκι, το ζώο του.

—Τσουνγκέ!  
Είχε μαζί του κι’ ένα σακκι για πιπεριές, θερμαντικό τού χειμώνα έδεσμα κι’ ένα «ροί» για λάδι, σουσαμόλαδο, γιατί το λάδι τής έλλης, ακόμα στο χωριό του, δέν τό μάθανε.

—Τσουνγκέ!  
‘Όταν έφθανε στο λητρουβείο ο Μέτακας, πού ήταν καλός πελάτης, οι «λητρουβιαρέοι» τον κρατούσαν πάντα για να φάη έκει.

Και πάντα είχανε φασολάδα κόκκινη, παχειά, μέ πυχτό χυλό, ζεστή, μέ υπόλινο, για τό κρύο, τό κοκκινοπίπερο, και νόστιμο, μέ τόσο νόστιμο, πού ο Γκέλη - Μέτακας, τή θυμότανε και όταν γύριζε ακόμα στο χωριό του, και τήν έθελπε ακόμα και στόν ύπνο του...

—‘Αχ, μωρή γυναίκα, έλεγε, δέν θά μου φτιάξουν κι’ έσύ μέρα φασολάδα, σαν αυτή πού φτιάχνουνε οι σουσαμολαδάδες στη χώρα, κάτω!...

‘Η Ντάνια-Μέτακα, ή φτωχιά, ήταν καλή νοικοκυιά, να πούμε. ‘Από τότε πού γεννήθηκε κι’ ένοιωσε τόν εαυτό της, δλο και φασόλια έμαγειρεύε, δλο και φασολάδες έτρωγε, μέ μεγάλες μέσες πιπεριές καυτές, τόσο μάλιστα καυτές, πού δέν ήξερε κανείς, πού έκαμανε πού πολύ και πού δυνατά, ή πιπεριά ή τής φωτιάς τά άναμμένα τ’άρθρωναν!

—Βρέ άντρα μου, τού έλεγε, τόσα χρόνια τώρα, τρώς φασολάδα από τά χέρια μου, από φασόλια τού χωριού μας, πού τά προτιμάν παντού και τά ζητάνε για καλύτερα στη χώρα και τώρα δέν σ’ άρέσει τό φαί; Τί διάολο να πη κανείς! Μην φράγκωμες και σύ, στη χώρα;...

—‘Ακουσε, γυναίκα, τί σου λέω! Δέν εινε φασολάδα, αυτή πού φτιάχνουμε έμείς!... Νά ιδής οι σουσαμολαδάδες τί φασολάδα φτιάχνουν!... Παναγία μου!... Νά τρώς δλο τό χρόνο και πάλι να τήν άποζητᾶς!

Και πάλι έβανε τά δυνατά της ή γυναίκα του, να τόν ευχαριστήση. ‘Εβαζε τά φασόλια προηγουμένως να μουσκεψουνε, έβαζε μέσα και λίγο άλευρι για να ξεχλωλώσουνε, έβαζε σέλινο και πιπεριές πολλές και καυτερές, σαν τή γλώσσα του διαβόλου, έσταζε και λίγες στάλες λάδι, ακόμα παραπάνω.

—Ακριθό εινε το έρμιο, τριανταπέντε ή δόκα!

Μά και πάλι ο Γκέλη-Μέτακας δέν ευχαριστιότανε. Και τότε ή γυναίκα του τούλεγε:

—Γιά ρώτα, έπιτέλους, πώς τά κάνουνε αυτοί τά φασόλια!... Καλύτερα ξέρουνε οι άνδρες να μαγειρέψουνε από μία γυναίκα και σ ταολάδα μάλιστα, πού τή φτιάχνει σ’ δλη τή ζ... ή της!...



Σάν εύτυχής βασίλισσα, άπάνω στο χρυσό της θρόνο!...

—Τσουνγκέ!  
Και πάλι τώρα ο Γκέλη-Μέτακας, κεντώντας το ζώο του, τραβούσε για τή «κούσπα» κάτω, κατά τή χώρα.

Και πάλιν εκεί τόν περίμενε ζεστή, και άχνιστή, και κοχλαστή, και κατακόκκινη, μσοχοβολώντας ή παχειά ή φασολάδα ή χυλωμένη...

Μιά χύτρα κοιλαρού, καθάλλα άπάνω στη φωτιά, σαν βασίλισσα άπάνω στόν χρυσό της θρόνο, κόχλαζε και άχνιζε, τά συννεφα τής νοστιμάδας από τήν καρδιά της.

—Χριστέ μου! Θεοί ή άνθρωποι τήν τρών αυτή!

Και τά φασόλια μέσα άνεθοκατέβαιναν, χορηπούσαν σαν τρελλά, σαν παιδάκια πού παίζουν, μέσα στόν παχύ και κατακόκκινο πεπτανόστιμο χυλό τους!

Και ήταν ή φασολάδα έκλεκτή, δόρο τού Θεοú σωστό για τόν χειμώνα το σκληρό, και κατασκευάσμα μοναδικό τών «σουσαμολαδάδων», πού είχανε τό λάδι άφθονο και δέν έρριχναν νερό, διόλου, στη χύτρα όπου τή θράζανε. ‘Αδειάζαν μέσα γεμάτη λάδι τήν όκά, κόβαν μπόλικο κρεμμύδι, άλάτι και άφθονο κόκκινο πιπέρι, ριχναν και τά φασόλια και θάζανε τή χύτρα άπάνω στήν πυρετιά.

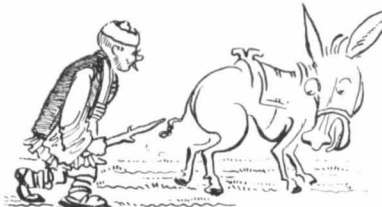
Γιά όλα τ’ άλλα, θά φρόντιζε μονάχη της, ή κόκκινη και ζεστή νοικοκυρά τους, ή χαρούμενη και πηδηχτή φλόγα τής φωτιάς.

Και όταν τά φασόλια θράζανε, οι νόστιμοι άχνιοί ειδοποιούσαν:

—‘Ελάτε κι’ εινε έτοιμα!  
Και καταλαβόμενοι, σαν τηγανήτες κι’ αυτοί, καθόντουσαν τριγύρω από τή χύτρα, πού τή θάζανε στη μέση, άπάνω σ’ ένα χαμηλό σουφρά.

—‘Ελα Μπάι - Βαγγελή, κάθουσε!  
Ούτε τραπέζι έστρωναν, ούτε τά τους σερβίρουν είχανε ανάγκη.

Ξέσχιζαν τό ζεστό ψωμί, πού άχνιζε κι’ αυτό, σαν κορμί από γυμνό κορίτσι, άναμμένο, και τό θουτούσανε στη χύτρα... Και παπάρωνε και φούσκωνε αυτό, από τό άφθονο τό λάδι και τό χυλό τού φαγητού. Κι’ έπειτα άρχίζανε μέ ζύ-  
—Τσουνγκέ!...



—Τσουνγκέ!...

λινα κουτάλια, και δόσ’ του, δόσ’ του, δόσ’ του, χωρίς να μιλούν, ώποτου αδειάζανε τή χύτρα!

—‘Αχ, δόξα σοι ο Θεός, ευχαριστήθηκα, έμεγε κάνοντας κι’ ο Γκέλη-Μέτακας τού σταυρού του. Μά αυτή, μωρή παιδιά, δέν εινε φασολάδα, αυτό εινε θαλαϊκό φαί!...

—Κάτσε Μπάιτσε (μπάρμπας) τό θράδυ και πάλι από αυτή θά ξαναφτιάσομε!

—‘Εκεινη ή γυναίκα μου, διόλου δέν τήν πετυχαίνει!... ‘Ανοσταία τού διαόλου, πού δέν τήν θάζω καταμπιτ στο στόμα μου! Μά πώς τήν φτιάχνετε, έσεις, μωρέ παιδιά, και γίνεται έτσι νόστιμη πολύ;

—Εινε το νερό τού τόπου, πού τήν νοστιμεύει, τού άπάντησαν αυτοί, κλεινότας ο ένας τ’ άλλουού τό μάτι του και χαμογελάοντας.

\*\*\*

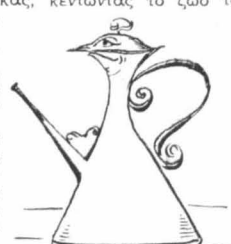
‘Ετσι, τήν άλλη τή φορά, ή ρθε ο Γκέλη - Μέτακας στη χώρα, φέρνοντας κι’ ένα μεγάλο δοχείο για νερό.

Μά οπτε τό νερό τής χώρας, οπτε ή προσπάθεια και ή φροντίδες τής γυναίκας του, τήν κάμαν πού καλή τή φασολάδα.

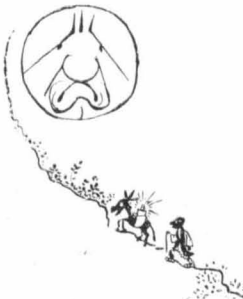
‘Εβαλε πού πολύ πιπέρι, ή γυναίκα του, έπρόσεξε σ’ άλάτι, έβαλε και δυο-τρεις πατάτες να ξεχλωώση τό φαί, έσταζε ακόμα δυο-τρεις σταλαγματιές λαδάκι περισσότερο κ’ έβαλε και πού μπόλικο από τό νερό τής χώρας, για να πετύχη πού πολύ.

—Εινε ακριθό, τό έρμιο!...

Μά τίποτε! «‘Ιτε», τίποτε δέν έγινε!... ‘Η φασολάδα ήτανε άνοστη, άνούσια, νερόπλυμα, κα-



Χωρίς να ξέρη ότι ή εύτυχία του ήτανε εκεί κοντά τού, μέσα στο σπιτι, μέσα στο ροί από τό λάδι. Μά-ήτανε ακριθό τό έρμιο!



‘Ενα θλιβερό φεγγάρι τούς κούταζε από ψηλά, θλιβερό, σαν να μην τού πέτυχε και αταυνού ή φασολάδα!...

λή, μόνον για να τη φάν οι χούροι!...

—Μά είνε και τὸ χῶμα, Μπάι - Βαγγέλη, εἶπαν στὸ Μέτοκα οἱ λητρουθιαρέοι, ὅταν κατέθηκε πάλι στὴ χώρα. Τὸ νοστιμίζει τὸ φαί κι' αὐτό. Πάρε και λίγο χῶμα ἀπὸ τὴ χώρα και στρώσε τὸ ἀπάνω στὴ γωνιά. "Ἐπειτα, ν' ἀνάψης τὴ φωτιά ἀπάνω κι' ἔτσι θά φτιάσεῖ ἕνα φαί, ὅπου θά τρώῃ ἡ μάνα και δὲν θά δῖνῃ τὸν παιδιάν.

Πῆρε και χῶμα ὁ Μπάι-Βαγγέλης, ἕνα τσουβάλι ὀλόκληρο, γιὰ νὰ γεινῆ ἡ φασολάδα πιὸ καλὴ, τὸ ἔστρωσε τέσσερα ἀνάχτυλα ἀπάνω στὴ γωνιά, και πάλι ἡ φασολάδα δὲν ἦταν νόστιμη, δὲν ἦταν γευστικὴ, δὲν ἦτανε γιὰ νὰ τὴν φάη καιεῖς.

—"Ανάθεμά τὴν, γιὰ γυναῖκα, και πάλιν δὲν τὴν πέτυχε!... ἀνοστήναζε θαθεῖά ὁ Γκέλη-Μέτοκας! Θά πεθάνω και θά πάω σὸν κάτω κόσμω νοστικός!...

—Δὲν παίρνεις, μπάριμπα, και λίγη φωτιά ἀπὸ ἐδῶ; τοῦ εἶπαν και πάλι μισογελάοντας μεταξὺ τους οἱ λητρουθιαρέοι και ρίχνοντας μὲ τὴν ὀκτὴ τὸ καινούργιο, ζεστό ἀκόμα ἀπὸ τὸ μάγγαιο, μέσα στὴς χύτρας τὸ μεγάλο στόμα τ' ἀδειανό, ποὺ παρασκευαζότανε ἡ φασολάδα τους.

Μά και φωτιά πῆρε ὁ Μέτοκας, ἀπὸ τὸ σουσαμολητρουθειό, ἕνα μαγγάλι ὀλόκληρο, και τὸ πῆγαινε ὄλο τὸ θράβυ μὲ προσοχή και ἰερῶτα ἀπάνω σὸ χωριό του, χωρὶς νὰ κεντρίζη τώρα μὲ τὸ αἰχμηρὸ τὸ ξύλο τὸ ζῶο του, ἀπὸ τὸ φόβο μήπως τοῦ γυρεῖ τὸ μαγκάλι. Τὸ πῆγαινε, ὄλο τὸ θράβυ, σάν Προμηθεὺς πυρφόρος, ποὺ ἔφερνε τὴ θεῖα σπιθα στὴς μαγειρικῆς τὸ μυστικὸ τῆς γεύσεως, τῆς φασολάδας τὴν ἐπιστήμη τὴ μεγάλη και θαθεῖα, ἀπάνω σὸ φτωχὸ και τὸ ρικινὸ Κροντσέλοθο, τὸ γυμνὸ και χιλιοπεινασμένο.

"Ἐτσι ἀργοπῶρησε, ἀργοπατώντας σὸ δύσβατο τὸ δρόμο, τὸν ἀνηφορικὸ και τὸ στενὸ. "Ἐνα ὀλόγιομο φεγγάρι, μὰ θλιμμένο, σὰ νὰ τὸ γάλασε ἡ φασολάδα κι' αὐτό, τὸν κίτταξε και τοῦ φώτιζε τὸν δρόμο ἀπὸ τὸν οὐρανὸ, ἀνάμεσα ἀπὸ τὴ σκιά τῶν δέντρων. Ἡ Ντάνια, ἡ γυναῖκα του, ἀνηούχησε γιὰ τὴν ἀργοπῶρία του, ἐμάζεψε ὄλους τοὺς δικούς της σὸ χωριὸ και θύγηκε νὰ τὸν εὕρη. Τὸν συνάντησε πιὸ ἔξω.

—Τί ἔγινες, θρέ χριστιανέ! τοῦ φώναξε.

—Σῶπα! τῆς εἶπε αὐτὸς σὸ αὐτὴ κρυφά, και φέρνω τὸ μυστικὸ τῆς φασολάδας!

Κι' εἶδεῖε τὸ μαγκάλι ἀπάνω, ἀπανωσάμαρα, σὸ γαῖδουράκι του και τὸ πῦρ τὸ ἱερὸν τῆς φασολάδας.

Και μῆπκε ἔτσι, μὲ πομπή, μέσα σὸ χωριό, περήφανος κι' εὐχαριστημένος, γιὰτὶ ἦταν πλέον θέθαιος, ὅτι θά φάη μιά φορά και φασολάδα τῆς προκοπῆς σὸ χωριό του, τὸ Κροντσέλοθο!

"Ἀλλὰ και πάλιν ἡ φασολάδα ἦταν ἀνοστη, ἀνούσια, συχαμένη, σάν ἀνούσιθα.

—Θεέ μου!... εἶπεν ὁ Γκέλη-Μέτοκας, σταυρώνοντας τὰ χέρια του και κυττάζοντας ψηλά τὸν οὐρανὸ!... Δὲν μὲ λυπόασαι! Σὲ ἄλλωθω δίνεις ὄλα τὰ καλά τῆς γῆς κι' ἀπ' τὸ φτωχὸ Κροντσέλοθο τὰ παίρνεις πάλι ὄλα!... Μιά φασολάδα ζήτησα κι' ἐγὼ ἀπὸ τὴ χάρι σου!... Τί; Μήπως πρέπει νὰ πεθάνω, γιὰ νὰ τὴν ἀποχτήσω σὸν Παράδεισο;...

"Ἀλλὰ ὁ Παράδεισος τῆς φασολάδας δὲν ἦτανε σὸν οὐρανὸ! "Ἦταν ἐκεῖ κοντά, μέσα σὸ σπιτί, σὸ ντουλάτι τοῦ σπιτιοῦ, μέσα σὸ «ροῖ» μὲ τὸ λάδι!...

Μά ἔλα πού:

—"Ἦταν τὸ ἔρημο ἀκριθό!...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

## ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

### ΤΙ ΤΟΝ ΕΚΑΝΕ ΝΑ ΠΑΝΤΡΕΥΤΗ!..

Λίγες βδομάδες μετὰ τὸ γάμο του, ὁ Μπόμπ ἐπισημαίνεται τὸ θεῖο του, ἕνα γεροντοπαλλήκαρο. Πίνουν κρασί κι' ὁ θεῖος ρωτᾷ τὸν ἀνεψιό:

—Τί ἔξερῖ ἡ γυναῖκα σου;

—Τί θέλεις νὰ πῆς, θεῖε;

—Ἐξέρῖ νὰ μαγειρέψῃ, νὰ ράψῃ, εἶνε νοικοκυρά;

—"Ὀχι, δὲν ἔξερῖ τίποτε ἀπὸ αὐτά. Τὰ κάνουν ὄλα ἡ ὑπέρτριες. Μά θά σοῦ πῶ, θεέ, τί μ' ἔκανε νὰ παντρευθῶ. "Εκεῖνο ποὺ κυρίως μὲ τράβηξε κοντά της, εἶνε τὸ τραγοῦδι της. Τραγοῦδαίε σάν πουλί, θεῖε!

—Τί λές, παιδί μου!... Και δὲν ἀγόραζες, καλύτερα, ἕνα... καναρίν!

## ΚΑ'ΥΜΟΙ ΚΑΙ ΒΑΣΑΝΑ ΤΟΥ ΠΑΡΕΛΘΟΝΤΟΣ

### ΤΙ ΤΡΑΓΟΥΔΟΥΣΕ Ο ΠΑΤΕΡΑΣ ΜΑΣ ΚΑΤΩ ΑΠ' ΤΟ ΠΑΡΑΘΥΡΟ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΜΑΣ

(Στὸ προηγούμενο φύλλο εἴχαμε δημοσιεύσει, ἐπ' εὐκαιρία τῆς... νεκραναστάσεως τῆς «Ἀνθισμένης Ἀμυγδαλιάς» και τοῦ «Μπαρμπατιγάνου τὸ Κανατά», διάφορες παθητικῆς παλιές Ἀθηναϊκῆς κωμῆδες, τίς ὁποῖες τραγουδοῦσαν τὴ νύκτα οἱ πατέρες μας, κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρο τῆς καλῆς τῶν. Μὰ σήμερα μερικά ἀκόμη τέτοια παλιά, ληθρονισμένα τραγοῦδάκια:)

#### ΑΝ Μ' ΑΓΑΠΟΥΣΕΣ

"Αν μ' ἀγαποῦσες, κι' ἂν τὴ σκοτεινιά μου μὲ μιά σου ἀκτίνα φωτίσεις θερμῇ, γλυκὰ τραγοῦδια θά σοῦλεγε ἡ καρδιά μου, μέσα ἀπ' τὸ πονεμένο μου κορμί.

Θά σοῦλεγα χίλιες φορές μὲ πόνου πῶς μέσα στὴν καρδιά μου σὺ κτυπᾷς, θά σοῦλεγα πῶς σὲ λατρεύω μόνο, ἂν μ' ἀγαποῦσες, μὰ σὺ δὲν μ' ἀγαπᾷς.

"Αν μ' ἀγαποῦσες, θά ἔπαυαν οἱ πόνοι, κι' οἱ στεναγμοὶ μου θά ἔσβυαν κι' αὐτοί, θά τρέχαμε στὸν βίον πάντα μόνοι, ἐγὼ και σὺ, ἀπὸ χαρὰς τρελλοί.

Τριαντάφυλλα θά ἔκανα κομμάτια, σὸ δρόμο νὰ σοῦ στρώνω ὅπου πᾶς, τὰ δάκρυα δὲν θάχα πεῖν σὰ μάτια, ἂν μ' ἀγαποῦσες, μὰ σὺ δὲν μ' ἀγαπᾷς.

#### Η ΚΑΤΑΡΑ

Πῶς σοῦ ἀρέσει κάποτε, σκληρά, νὰ μὲ πειράζης, νὰ κάνης τάχα πῶς πονεῖς και πῶς ἀνοστηνάξεις. Γεμίζουσι οἱ στεναγμοὶ τὰ θλιδερὰ μου στήθαι, ἐσὺ πονεῖς σὸ ψέμματα, μὰ γὼ πονῶ σ' ἀλήθεια.

Κατάρρα εἰς τὴν ἀπονήν τὴν νεῖα ὅπου ξεχνάει, πίστι, ἀγάπη, και φιλία, γιὰ πάντα ληθρονάει. Γέλιο, χαρὰ, τὰ χεῖλιά της ποτέ νὰ μὴν καλύψῃ, τὸ δάκρυ ἀπ' τὰ μάτια της ποτέ του νὰ μὴν λείψῃ.

#### ΠΑΡΑΠΟΝΟΝ

"Αν ἡ καρδιά σου συμπαθεῖ, τοὺς δυστυχεῖς οἰκτεῖρει, ζῦπτα ἀπ' τὸν ὕπνο τὸν βαθὸ και ἔβγα σὸ παραθύρο, νὰ δῆς ἐν φάντασμα ἄγρο, ποὺ βῆγκε ἀπ' τὸν Ἄδη, νὰ πῆ παράπονο φρικτὸ στῆς νύχτας τὸ σκοτάδι.

Γιατ' ἔχεις τόση ἀπονία, κόρη σκληρά, γιὰ μένα, ποὺ βρέθη τόση παγωνιά σὲ στήθη ἀφροπλασμένα; Γιατὶ, ἀστέρη τ' οὐρανοῦ, τὴν λάμψῃ σου μ' ἀρνείσαι; Γιατὶ, βροσοῦλα τοῦ βουνοῦ, φωμῖ γιὰ μένα εἶσαι; Ἄχ! ῖριξε μοὶ μιά σου ματιά γιὰ χάρι, γιὰ βοήθεια, νὰ σῶσῃς τρομερῆ φωτιά, ποὺ μ' ἀνάψες σὸ στήθεινα.

#### ΒΑΡΚΑΡΟΛΑ

(Δυωδία)

Λάμπει μέσ' τὸ γιάλο, τὸ χρυσαστέρι, τὸ κῦμ' ἀτάραχο τὴν βάρκα φέρει, ἔλα νὰ φύγωμε, μακρὰ σὰ ξένα, ἔλα μὲ μένα, ἔλα μὲ μένα....

"Ἐλα νὰ φύγωμε, μακρὰ σὰ ξένα, ἔλα μὲ μένα, ἔλα, Φανή.

Χαράζει ὁ ζέφυρος γλυκὰ τὸ κῦμα, ἡ γῆ ναι ἐρημος σάν μαῦρο μνημά. ἔλα, ὁ ἔρωτας μᾶς περιμένει.

Στὴν βάρκα μένει, στὴν βάρκα μένει. ἔλα, ὁ ἔρωτας μᾶς περιμένει, θά τιμονεύῃ ἐκεῖνος, Φανή.

Τώρα, βαρκοῦλα μου, σάν περιστέρι, πέτα, μικροῦλα μου, εἰς ἄλλα μέρη. Στὴ γῆ τοῦ ἔρωτος, φθάνουμε τώρα, ἔφθασ' ἡ ὥρα, ἔφθασ' ἡ ὥρα. Στὴ γῆ τοῦ ἔρωτος φθάσαμε τώρα, σ' οὐράνια χώρα, ἔμπα, Φανή.

#### ΓΙΑ ΣΕΝΑ

Γιὰ σενα, ἀγάπη μου γλυκαῖα, Γιασενά ἀνάρω στὴν ἀμμουδιά τὸ φεγγαράκι βγαίνει, τὸ καθὲ κῦμα ἀπλώνει, γιὰ σενα κλαῖω και πονῶ, γιὰ σενα ἀπάνω σὰ κλαδιά μικρῆ μου χαϊδεμένη, γιὰ σενα ἀπάνω σὰ κλαδιά γλυκολαλεῖ τ' ἀθήνοι.

Γιὰ σενα βγαίνει ἀπαλά κι' ἀπλώνεται μὲ χάρι, εἰς τ' οὐρανοῦ τὴν ἀγκαλιά τ' ὀλόχρυσο φεγγάρι.